

ЮБІЛЕЇ

ПРОФЕСОРУ МИХАЙЛОВІ СЮСЬКУ – 80!

Михайло Іванович Сюсько – доктор філологічних наук, професор, має звання „Заслужений працівник освіти України”. Упродовж багатьох років він завідував кафедрою української мови Ужгородського національного університету, був також деканом філологічного факультету.

Народився М. І. Сюсько 29 травня 1937 року в селі Голятині Міжгірського району Закарпатської області. Батьки його – прості трудівники, які ледве зводили кінці з кінцями, щоб прогодувати сім'ю. Батько змушений був виїздити за кордон на заробітки. Працював у Льезжі (Бельгія) на шахті, в Італії, Боснії. У 1948 році ще зовсім молодим помер, не витримавши постійного надриву. Отож у зовсім юному віці Михайло Іванович уже зазнав непоправних втрат (померли також його брат і сестра в тринадцять і дванадцять років). Мама Михайла Івановича важко працювала в колгоспі. Померла на 68-му році життя.

У рідному селі Михайло Іванович закінчив семирічку, а в 1955 – Міжгірську середню школу. На все життя запам'яталися йому уроки, які проводила вчителька української мови. Можливо, саме тому він обрав фах філолога і вступив на українське відділення філологічного факультету Ужгородського державного університету.

Після аспірантури Михайло Іванович Сюсько пройшов шлях від асистента до професора, працював на філологічному факультеті заступником декана, завідувачем підготовчого відділення (1971-1977), п'ять років (1987-1992) був деканом факультету. З вересня 1993 року до січня 1999 року (дві каденції) очолював спеціалізовану вчену раду Д.15.01.03 із захисту докторських та кандидатських дисертацій з українського мовознавства. З 1992 до січня 2006 року завідував кафедрою української мови.

Кандидатську дисертацію на тему „Система іменних частин мови у говорах Закарпатської області” М. І. Сюсько захистив у 1969 році, а докторську „Сучасна українська народна зоонімія (зоонімікон українців району Карпат)” – у червні 1991 року в Новосадському університеті колишньої Югославії. Доцент з 1974 року, професор з 1995 року, а з грудня 1993-го – академік АН вищої школи України (відділення філології та мистецтвознавства).

Професор з Міжгірщини підготував до друку два лінгвістичні атласи та словник зоонімів українців району Карпат, написав десятки відгуків на автореферати докторських і кандидатських дисертацій, виступав офіційним опонентом.

На кафедрі української мови М. І. Сюсько координував роботу, пов'язану з експертизою дисертацій, очолював комплексну міжкафедральну наукову тему „Історія української літературної мови та мовознавства на Закарпатті в загальноукраїнському контексті”. Водночас він був членом редколегії низки наукових видань, затверджених ВАК України як провідні фахові. Професор М. І. Сюсько є редактором кількох монографічних праць.

М. І. Сюсько плідно працює на ниві підготовки науково-педагогічних кадрів. Під його керівництвом захищено шість кандидатських дисертацій. Забезпечував наукове керівництво аспіранта з університету ім. М. Бела (Банська Бистриця, Словаччина), а в 1998 році був науковим консультантом докторантки з Мічиганського університету (США), яка працювала тоді в Україні над виконанням теми „Лінгвістична антропологія (на матеріалі східнослов'янських мов)”.

Під його безпосереднім керівництвом викладачі кафедри підготували та випустили в світ десятки методичних посібників, у тому числі й з грифом Міністерства освіти і науки. Завдяки особистим зусиллям професора захистила кандидатські дисертації ціла низка здобувачів. Ці кандидати наук працюють не тільки на нашій кафедрі української мови, а також в інших вищих навчальних закладах.

Михайло Іванович Сюсько активно працює як досвідчений, глибокий науковець. Цікавими й змістовними є його публікації „Мовознавчі зацікавлення В. Гренджі-Донського” (1999), „Мовний світ О. Духновича: живорозмовна та книжна стихії в творчості письменника” (2001) тощо. Серед найвагоміших праць необхідно назвати „Займенник у говорах Закарпатської області” (1968), „Взаємовідношення власних і загальних імен (зооніми і апелятиви) в українській мові” (1985), „Статус зооніми в онимической системі: ономаσιологический аспект” (1988), „Традиційні й сучасні погляди на природу власного імені” (1994), „Номінативні ресурси в ареалі карпатоукраїнської зоонімії” (1997), „Із карпатської зоонімії: давня традиція” (2000), „Ономастика художнього тексту (на матеріалі творчої спадщини В. Гренджі-Донського)” (2002), „Із народного джерела: карпатоукраїнська зоонімія” (2004) тощо.

Із хвилюванням гортаю подаровану мені М. І. Сюськом монографію «Питання сучасної української літературної та живорозмовної мови», яка побачила світ у видавництві «Гражда» 2014

року. Цю вагому працю він присвятив своєму науковому вчителю – професору Й.О. Дзендзелівському. На подарованому примірнику Михайло Іванович написав мені гарні побажання. Я не підведу Вас, шановний Михайле Івановичу, стараюся бути Вашою доброю ученицею. Щиро вдячна Вам за підтримку мене і моїх здобувачів. Ваша оцінка наукових здобутків молодих науковців надзвичайно важлива для всіх.

А скільки студентів слухали незабутні лекції професора Сюська! Складний матеріал він уміє викладати просто й дохідливо – так, що все запам'ятається надовго. І яку б дисципліну не викладав професор – це завжди по-справжньому науково. Михайло Іванович по-батьківськи піклувався про кожного студента. Особливо це стосувалося дітей горян-земляків. Знаючи, як непросто навчатися дітям із гірських районів, він завжди йшов їм назустріч, проводив додаткові консультації, тлумачив незрозуміле. Важко підрахувати, у скількох юних душах запалив Михайло Іванович любов до рідного слова, скільки випускників університету з теплотою згадують його. Вони стали прекрасними педагогами, керівниками різних рівнів, та завжди пам'ятають, якими неперевершено майстерними були лекційні та практичні заняття, які проводив професор Сюсько.

Кафедра української мови нашого університету – один із найстаріших підрозділів, бо існує з 1945 року. Тут склалися сильні наукові традиції, сформувалися наукові школи. Тут працювали відомі вчені. Михайло Іванович, керуючи кафедрою майже 14 років, доклав титанічних зусиль, щоб примножити започатковані до нього успіхи, щоб сформувати потужний науковий центр, у якому злагоджено працюють наші викладачі – доктори та кандидати філологічних наук. Завдяки неабияким старанням Михайла Івановича на нашій кафедрі всі викладачі, які працюють на постійній основі, мають докторський або кандидатський ступінь. При кафедрі успішно діє аспірантура.

Відзначаючи ювілей професора, хочеться сказати й про те, що він є надзвичайно доброю, щирою людиною. Він завжди доброзичливо ставиться до підлеглих. Коли він заходив на кафедру, відразу всім ставало світліше, навіть якщо за вікном згущувалися хмари. У Михайла Івановича є прекрасна риса – завжди робити людям добро, не пам'ятаючи зла. У великому колективі завжди могли виникати якісь проблеми. Михайло Іванович має надзвичайний хист спілкування і переконання у своїй правоті. Він завжди уважно вислухає, довго розмірковує, а тоді приймає рішення – і воно завжди найоптимальніше.

Завжди ми дивувалися його вмінню повернути дискусію у конструктивне русло. На кафедрі працюють різні люди, кожен – особистість, тому вирішити певні проблеми, напевно, було так непросто. Та наш Михайло Іванович знаходив вихід із будь-якої ситуації.

Традиційними на кафедрі є відзначення пам'ятних подій у житті окремих викладачів, а також кафедральних свят. Михайло Іванович завжди брав найактивнішу участь у цих заходах. Його напутні слова, його побажання були такими очікуваними, такими влучними, вони додавали наснаги, давали сили для щоденної нашої нелегкої викладацької праці. Завдяки зусиллям М.І.Сюська на кафедрі запанувала добра атмосфера, співпраця викладачів старшого покоління і талановитої молоді. Ми проводили серйозні наукові форуми, куди запрошували відомих учених із усієї України та з-за кордону, а також бурхливі обговорення дисертаційних досліджень. І вже якщо здобувач отримав рекомендацію до захисту з нашої кафедри, то захищатися на будь-якій спеціалізованій раді йому було неважко.

... Пригадую хвилювання, з яким готувалася до захисту кандидатської дисертації. Та поруч завжди був мудрий, добрий наставник, мій науковий керівник, у будь-яку хвилину готовий прийти на допомогу, підставити своє плече. Низький Вам уклін, дорогий Михайле Івановичу, за Вашу доброту, чуйність, за підтримку, за кваліфіковану допомогу. Ваші добрі діяння проросли в наших душах щедрими зернами. Вони спонукають нас бути схожими на Вас.

На життєвій стежині Михайла Івановича Сюська багато років супроводжувала його дружина – Раїса Василівна. До виходу на пенсію вона працювала старшим викладачем кафедри української літератури. Прекрасна людина, вдумливий педагог, добра дружина, ласкава мама й бабуся. Разом це чудове подружжя виховало двох дітей, мають двох онуків – Олю та Михайлика. Своєю працьовитістю, своїм ставленням до людей М.І.Сюсько став прикладом не тільки молодим колегам, а й власним дітям. І ось уже дочка Ярослава, закінчивши університет, працює на кафедрі журналістики, успішно займається науковою роботою – стала кандидатом філологічних наук, здобула посаду й звання доцента. Це означає, що династія Сюськів-філологів продовжується, а справа, розпочата главою славної родини, в надійних руках.

Усе, чого вдалося досягнути Михайлові Івановичу в житті, давалося непросто. Тільки завдяки світлому розуму, наполегливості він здобув багато перемог. От і на схилі літ довелося пережити непрості випробування долі. Але тепер уже ми, його учні, намагалися підставити плече своєму наставникові. Він гордо і з честю вийшов із надзвичайно складної ситуації. Шкода лише, що не працює уже на нашій кафедрі, що не чути його звучного голосу в наших лекційних аудиторіях... А його незабутні, змістовні лекції з великою увагою та задоволенням слухають сьогодні студенти інших закарпатських вишів.

Михайло Іванович успішно працював у Закарпатському державному університеті, Мукачівському державному університеті, тривалий час очо-

лював кафедру філології Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II, нині продовжує там працювати на посаді професора. З-під його пера і тепер виходить чимало праць. Колом його зацікавлень стали невідмінювані іменники української мови. У цьому питанні є ще багато проблем, які потребують вирішення. Михайло Іванович рвзом із донькою Ярославою видали нещодавно «Словник невідмінюваних в українській мові іменників» (Ужгород: Гражда, 2017. – 260 с.).

За свою багаторічну плідну трудову діяльність Михайло Іванович Сюсько неодноразово був нагороджений різними відзнаками. У червні 2000 року

йому присвоєне звання „Заслужений працівник освіти України”, в грудні 2002 року нагороджений знаком „Відмінник освіти України”, а з жовтня 2005 року він – заслужений професор Ужгородського національного університету.

Вітаючи ювіляра, літа якого на осінь повернули, бажаємо йому міцного здоров'я, творчого довголіття, радості від дітей та онуків.

Ми пам'ятаємо Вашу мудру науку, дорогий Учителю!

З роси й води Вам, шановний ПРОФЕСОРЕ, на многая і благая літ!

***Наталія Венжинович,**
доцент кафедри української мови УжНУ,
кандидат філологічних наук,
заступник декана філологічного
факультету з наукової роботи*

Одержано 07.05.2017 р.